

KRZYSZTOF HANDKIEWICZ

Przebieg państwowego egzaminu na fizjoterapeutę w systemie szkolnictwa niemieckiego

The Course of the State Examination for a Physiotherapist in the German School System

Magister, Bodden – Kliniken Akademisches Lehrkrankenhaus Universitätsmedizin Rostock, Deutschland

Streszczenie

Fizjoterapia należy do zawodów medycznych, które polegają na udzielaniu kompleksowych świadczeń zdrowotnych w zakresie usprawniania, profilaktyki oraz przywracania zdrowia. W niemieckim systemie szkolnictwa uzyskanie zawodu fizjoterapeuty możliwe jest w wyniku ukończenia 3-letniej szkoły wyższej lub zawodowej i zdania egzaminu państwowego. Dodatkowo uczeń zobligowany jest do zdania szeregu egzaminów ustnych i pisemnych. Egzamin państwowy jest praktyczny i opiera się na dwóch studiach przypadków – postępowania rehabilitacyjnego z pacjentem.

Słowa kluczowe: egzamin na fizjoterapeutę, szkolnictwo niemieckie, fizjoterapeuta, państwowy egzamin

Abstract

Physiotherapy belongs to medic competitions, which consist in providing comprehensive health services in the field of rehabilitation, prevention and restoration of health. In the German system of education, getting a physiotherapist's profession is possible as a result of completing a three-year university or vocational school and passing the state examination. In addition, the student is required to perform a number of oral and written examinations. The state exam is practical and is based on two case studies – rehabilitation with the patient.

Keywords: exam for physiotherapist, German education, physiotherapist, state examination

W niemieckim modelu kształcenia istnieją dwie możliwości uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu fizjoterapeuty, który dokonuje diagnozy czynnościowej, funkcjonalnej pacjenta, przeprowadza zabiegi fizjoterapeutyczne, nadzoruje ich przebieg, prowadzi dokumentację medyczną, wydaje orzeczenia na temat stanu zdrowia pacjentów (Starczyńska, Błaszczewicz, Kiebzak, 2011, s. 227–239; Jones i in., 2000).

Są to uczelnie wyższe i zawodowe. Jednocześnie w przypadku obu wybranych ścieżek końcowym etapem jest uczestnictwo w egzaminie państwowym. Takowy egzamin przeprowadzany jest po okresie 3-letniej nauki (Bahn, 200; Kultusminister Konferenz, das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland, 2017).

Celem artykułu jest analiza przebiegu egzaminu na fizjoterapeutę na podstawie niemieckiego systemu szkolnictwa. Wykorzystanymi metodami badawczymi były analiza literatury przedmiotu i metoda dokumentacyjna. Rozważania zawarte w opracowaniu opierają się na przykładzie szkoły zawodowej w bundeslandzie (województwie) Meklemburg Vorpommern, Berufliche Schule Alexander Schmorell am Klinikum Südstadt und der HRO (Materiały..., 2018).

Wymagania względem osób zamierzających podjąć naukę w opisanej szkole dotyczą stanu zdrowia, wieku (konieczne jest ukończenie minimum 17 lat), ukończenia szkoły podstawowej, szczepień (*Hepatitis B*), zgody rodziców (w przypadku niepełnoletności), odpowiedniego podania, a także dwóch zdjęć dyplomowych.

Uczeń podczas 3-letniej nauki odbywa zarówno zajęcia teoretyczne, jak i praktyczne podczas praktyk w różnych ośrodkach medycznych (np. szpitale, sanatoria, prywatne gabinety fizjoterapeutyczne).

Zgodnie z filozofią analizowanej placówki fizjoterapeuta powinien rozumieć potrzeby fizjoterapeutyczne pacjenta. Winien również samodzielnie skomponować system prowadzenia zabiegów fizjoterapeutycznych na podstawie konkretnej jednostki chorobowej pacjenta. Prócz samych „uszkodzeń ciała” przyszły fizjoterapeuta dba także o stan psychiczny chorego. W związku z tym jego obowiązkiem jest biegła znajomość jednostek chorobowych związanych z fizjoterapią. Każda terapia powinna być realizowana w oparciu o wyznaczone cele lecznicze dążące do możliwie maksymalnego przywrócenia pacjenta do pełnej sprawności (Materiały..., 2018).

W trakcie realizacji programu kształcenia w opisywanej jednostce oświatowej realizowane są następujące przedmioty teoretyczne: podstawy prawne zawodu fizjoterapeuty, anatomia, fizjologia, nauka ogólnych i specjalnych przypadków chorobowych, higiena, pierwsza pomoc, techniki zakładania opatrunków, biofizyka, biomechanika, znajomość słownictwa fachowego, psychologia, pedagogika, socjologia, planowanie i przebieg rehabilitacji, terapia grupowa, sport, pisanie wywiadu i badania pacjenta, terapia masażu, masaż, kinezyterapia, techniki prowadzenia fizjoterapii, elektroterapia, światłoterapia, hydroterapia, balneoterapia, termoterapia, fizjoterapia w specjalnych jednostkach leczniczych (interna, chirurgia, traumatologia, ortopedia, geriatria, medycyna sportowa, psychiatria, pediatria).

Natomiast zajęcia praktyczne odbywają się w szpitalach lub innych placówkach. Praktyki są podzielone tematycznie i trwają 3–6 tygodni i obejmują takie

działy, jak chirurgia, ortopedia, psychiatria, interna, neurologia, pediatria, ginekologia. Nadzór nad realizacją praktyk wykonuje mentor, który całkowicie odpowiada za rozwój naukowy i praktyczny ucznia. Całość praktyk jest zakończona wizytacją ze szkoły i wykazaniem się przez ucznia odpowiednimi umiejętnościami przed stosowną komisją. Po pozytywnym zaopiniowaniu mentora i przedstawiciela ze szkoły praktykant otrzymuje dokumenty potwierdzające ukończenie praktyki z danego działu. Warto dodać, że podczas trwania nauki jest to jedyna forma sprawdzania wiadomości ucznia, ponieważ nie składa on żadnych egzaminów w czasie 3 lat trwania nauki.

W połowie III roku nauki uczeń otrzymuje informację – po wcześniejszym uzgodnieniu z jednostką egzaminacyjną – gdzie przystąpi do składania ostatecznego egzaminu państwowego, dzięki któremu uzyska zawód fizjoterapeuty.

W czasie trwania ostatnich praktyk i przygotowywania się do egzaminu państwowego uczeń jest zobowiązany złożyć cały szereg egzaminów pisemnych i ustnych z całego okresu trwania nauki (tab. 1). Odbywają się one w szkole. Warunkiem uzyskania tytułu fizjoterapeuty jest pomyślne zdanie egzaminów organizowanych zarówno przez placówkę edukacyjną, jak i państwowego.

Tabela 1. Egzaminy ustne i pisemne organizowane przez Berufliche Schule Alexander Schmorellam Klinikum Südstadt und der HRO

Egzaminy ustne	Egzaminy pisemne
– egzamin z anatomii, materiał z 240 godzin lekcyjnych, czas trwania egzaminu 30 minut, – egzamin z fizjologii, materiał ze 140 godzin lekcyjnych, czas trwania egzaminu 15 minut, – egzamin z fachowych przedmiotów zawodowych: interna, chirurgia, ortopedia, ginekologia, neurologia, psychiatria, pediatria, geriatria, reumatologia, praca medyczna, medycyna sportowa, – egzamin z dermatologii, materiał z 360 godzin lekcyjnych, czas trwania egzaminu 30 minut.	– egzamin z dermatologii, materiał z 360 godzin lekcyjnych, czas trwania egzaminu 90 minut, – egzamin z prawa medycznego (w aspekcie zawodu fizjoterapeuty), materiał z 40 godzin lekcyjnych, czas trwania egzaminu 45 minut, – egzamin z planowania pracy, obsługi programów komputerowych, obsługi kart pacjenta, ochrony danych osobowych, materiał z 60 godzin lekcyjnych, czas trwania egzaminu 45 minut, – egzamin z przedmiotów zawodowych: biomechanika, prowadzenie zajęć grupowych, prowadzenie terapii indywidualnej, materiał ze 140 godzin lekcyjnych, czas trwania egzaminu 90 minut, – egzamin z planowania fizjoterapii w wybranych jednostkach chorobowych, materiał ze 120 godzin nauczania, czas trwania egzaminu 180 minut.

Źródło: Materiały... (2018).

Po zdaniu egzaminów opisanych w tabeli 1 uczeń może przystąpić do końcowego państwowego egzaminu (praktycznego). Zakres egzaminu państwowego obejmuje łącznie 520 godzin praktyki: gimnastykę leczniczą, terapię oddechową, trening chodu, terapię manualną, masaż, elektroterapię.

Egzaminowany uczeń ma przeprowadzić postępowanie rehabilitacyjne z dwoma wybranymi pacjentami z oddziałów: internistycznego oraz ortopedycznego (Gesetzlicher..., 2018).

Określony przypadek jest sugerowany przez mentora (będącego jednocześnie egzaminatorem). Jest on indywidualnie omawiany z lekarzem prowadzącym. W dalszym etapie o zgodę pytany jest sam pacjent, który musi być w pełni świadomy i świadomie jest zobowiązany podpisać zgodę na przeprowadzenie egzaminu z jego udziałem. Protokoły po zakończeniu trafiają do państwowego archiwum.

Ponadto z każdym pacjentem uczeń jest zobowiązany przeprowadzić dokładny pisemny wywiad uwzględniający zarówno pytania ogólne, dokonanie koniecznych pomiarów i oceny części ciała z dysfunkcjami, aby lepiej obserwować wyniki prowadzonej rehabilitacji. Uczeń ma na te czynności łącznie 120 minut (po 60 minut na każdego pacjenta). Do dyspozycji ucznia są kartoteki pacjentów (którymi powinien się sprawnie posługiwać).

Po dokonaniu wywiadu z pierwszym pacjentem następuje część praktyczna, która trwa 30 minut i pozwala uczniowi zaprezentować wcześniej poznane techniki fizjoterapeutyczne. Całości przyglądają się egzaminator i komisja egzaminacyjna. Po tym etapie następuje ocena dotychczasowego przebiegu egzaminu przez komisję (uczeń ma 30 minut przerwy). Analogicznie przebiega postępowanie z drugim pacjentem (Gesetzlicher..., 2018).

Po zakończeniu egzaminu uczeń opuszcza placówkę, a obrady komisji i przyznanie określonej oceny są niejawne. Skala ocen zawiera się w przedziale 6–1, gdzie 1 jest oceną najwyższą, a 6 – oceną najniższą. Interpretację poszczególnych ocen zawarto w tabeli 2.

Tabela 2. Interpretacja ocen egzaminu państwowego w zawodzie fizjoterapeuty

Ocena	Opis
1 (94–100% poprawności zdania egzaminu)	Uczeń powinien: samodzielnie i bezbłędnie lub z minimalnymi niedociągnięciami dokonać wywiadu z pacjentem, trafnie i bezbłędnie dobrać metodę rehabilitacji, ponadto bezbłędnie ją wykonać.
2 (82–93% poprawności zdania egzaminu)	Możliwe błędy to: niedokładne, ale poprawne dokonanie pomiarów diagnostycznych, ponadto trafne, ale niepełne wykonanie możliwych zabiegów fizjoterapeutycznych.
3 (67–81,9% poprawności egzaminu)	Uczeń powinien mieć bardzo dobre podejście komunikacyjne do pacjenta, fizjoterapia zostanie wykonana poprawnie, ale nie będzie miała prawidłowych chwytów i technik, nie zostanie całkowicie wyczerpana część teoretyczna wywiadu pacjenta.
4 (50–66,9% poprawności egzaminu)	Możliwe błędy to: zmęczenie psychiczne i fizyczne pacjenta przez złe podejście do przeprowadzenia wywiadu, brak poprawności technik badania pacjenta, za szybka zmiana części badanych (skakanie z nogi na rękę), pacjent nie rozumie, jak ma wykonywać poprawnie zadania fizjoterapeuty, niedokładnie dobrana forma fizjoterapii, za długi czas wywiadu i fizjoterapii.
5 (28–49,9% poprawności egzaminu)	Uczeń otrzymuje tę ocenę jedynie wtedy, gdy przejawia wiedzę podstawową, ale nie potrafi jej do końca wykorzystać, nie wystarczyło uczniowi czasu na podstawowe zadania, wymagał ogromnej pomocy egzaminatora.
6 (0–27% poprawności egzaminu)	Uczeń nie potrafi przeprowadzić nawet podstawowego wywiadu, nie potrafi dobrać technik fizjoterapeutycznych, a te zaprezentowane ewidentnie szkodzą zdrowiu pacjenta.

Źródło: Gesetzlicher... (2018).

Należy wskazać, że po opuszczeniu przez ucznia placówki następuje sumowanie wszystkich punktów, które wraz z protokołem są przysyłane do szkoły, gdzie znajdują się wyniki poprzednich egzaminów. Są one razem sumowane (wyłącznie gdy są pozytywne). O wyniku wszystkich egzaminów uczeń dowiaduje się w dniu otrzymania lub nieotrzymania dyplomu. W przypadku negatywnej oceny uczeń ma prawo jeszcze raz podejść do egzaminu poprawkowego. Jeżeli go nie zda, wtedy będzie musiał rozpocząć cały tok nauki od początku (Gesetzlicher..., 2018).

Dokonując podsumowania, zawód fizjoterapeuty zaliczany jest do medycznych, w jego zakresie wykonuje się zabiegi z zakresu: fizykoterapii, kinezyterapii, masażu leczniczego, terapii manualnej, balneoterapii oraz metod fizjoterapeutycznych w procesie zachowawczego leczenia oraz profilaktyki. Fizjoterapeuta prowadzi lub nadzoruje postępowanie fizjoterapeutyczne przy zastosowaniu metod diagnostyki funkcjonalnej, obrazowej, a także terapii, która obejmuje ruch, manipulacje, mobilizacje, oddziaływania fizykalne oraz masaż u pacjentów posiadających zaburzenia: nerwowo-mięśniowe, mięśniowo-szkieletowe, sercowo-naczyniowe, narządów wewnętrznych oraz oddechowe. Dokonuje oceny stanu klinicznego pacjenta w aspekcie przeciwwskazań do prowadzenia terapii (Hałoń, Tomczak, Lass, 2008, s. 341–346).

Dlatego też przygotowanie do zawodu fizjoterapeuty powinno być ukierunkowane nie tylko na elementy teoretyczne, ale przede wszystkim na umiejętności praktyczne i kwalifikacje medyczne. Niemiecki model kształcenia spełnia ten warunek, a przeprowadzane postępowanie egzaminacyjne można uznać za kompleksowe.

Literatura

- Bahm, J. (2003). Zeitschrift für Physiotherapeuten: Interdisziplinäre Behandlungskonzepte bei kindlicher Plexuslähmung. *Sonderdruck*, 55(1), 18–25.
- Hałoń, M., Tomczak, H., Lass, P. (2008). Kształcenie fizjoterapeutów w krajach Unii Europejskiej. *Balneologia Polska*, 4, 341–346.
- Jones, M., Jensen, G. i in. (2000). Clinical Reasoning in Physiotherapy. W: J. Higgs, M. Jones (red.), *Clinical Reasoning in the Health Professions* (s. 312–333). Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Kultusminister Konferenz, das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2017.
- Materiały niepublikowane szkoły (2018). Alexander Schmorell am Klinikum Sudsdt und der HRO.
- Gesetzlicher Ablauf der praktischen Prüfung am Patienten 2018.
- Starczyńska, M., Błaszczewicz, E., Kiebzak, W. (2011). Zawód fizjoterapeuty w opinii grupy zawodowej. *Fizjoterapia Polska*, 3/4, 227–239.